

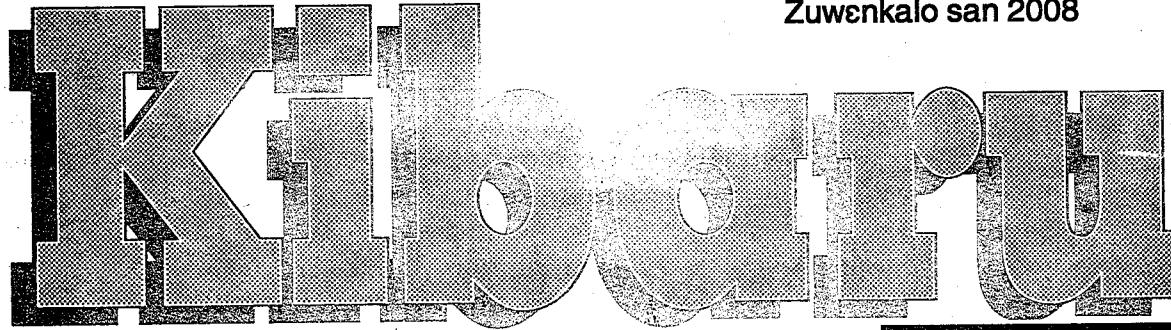
BAKURUBASANNI

(cogou 12 sōngou)

Mali kono = Dōrōmē 300

Afiriki kono = Dōrōmē 600

Jamana wəre = Dōrōmē 1000

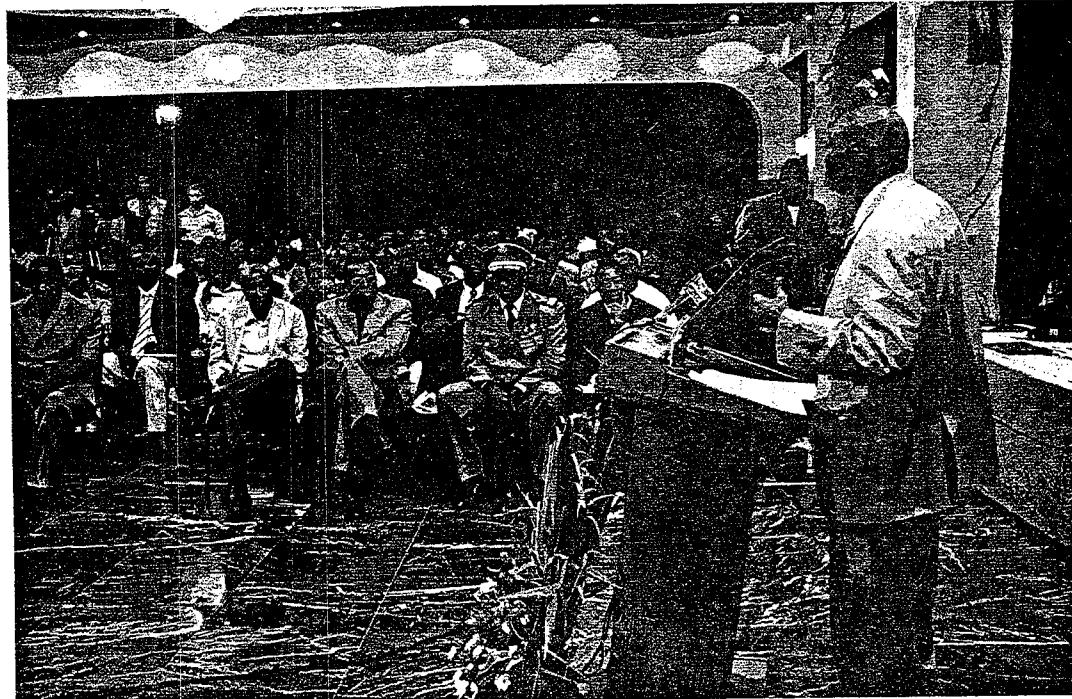
Kunnafoniseben bota kalo o kalo. BP: 24 Telefoni : 221-21-04. Bosola Bamako-Mali. San 36nan boko 437nan A sōngou : dōrōmē 15

Peresidan Amadu Tumani Ture ka sanduurufanga filanan san fōlō baro

A be jini ka ke laada ye, san o san jamanakuntigi Amamdu Tumani Ture ni kunnafonidilaw be sigi ka baro a ka fanga tali sanyelema don. N'o ye zuwenkalotile 8 ye.
I n'a fo a be ke cogo min na kōrolen, kunnafonidila caman ye njogon sōgo Kuluba lajekesoba la karidon zuwenkalo tile 8 jamanakuntigi ka sanduurufanga filanan san fōlō baroda la. Kunnafonidilaw ka njemcōw tun be kene kan; kunnafoniko kōlsibaaw tun be yen; kunnafonidijekuluw ka cidew ni minisirisow ka kunnafoniko njenabōbaaw ma to kō; ka fara kunnafonidila dunan ni dugulen kan, nin bēe tun be kene kan. Laje in kera minisiri njemcō Modibo Sidibe njena, ani minisiri dōw, kunnaftoni n'a dicogo kura minisiri Madamu Jara Mariyamu Filance Jalo b'o la.

Kerēnkerēnneny la kumaw bolila ko minnu kan kosebē, olu ye yelema minnu be sen na walima jamana in ka taa ne, balokogelēya, kalankogelēya, yuruguyurugu keleli ani kōrōnfekèle. Da sera masalakun fen o fen ma, jamanakuntigi ma dogoli ke a si la. A y'a bēe walawalan k'a hakilila fo u la.

Fen min ye yelema numan donni ye taabolow la walasa jamana ka njetaa be sabati, jamanakuntigi da sera waleya damadōw ma; i n'a fo jekulu min sigira ka hakilijagabō ke jamana sariyabaw kan; ka hakilijagabō ke du sariya tōpōtōko

numan kan; ani ka sigikafōw ke siraba sariyaw kan. Yelemani minnu bolodalen don, olu dōw ye yuruguyurugu ni nafolo burujali kelecgogo feerew tigeli; ka

fisamanciya bō kiiriko la; ka jamanaden bēe ka kene yako sabati ni nafoloba donni y'o dafé.

Taa kera ka segin masalakun
A to be ne 2an na

KONKO

Editorial - Gomakura siraba bēna ke gitōrō ye	ne 2
San 2008/2009 sene kanpani sinsinnen bō gerekamalo seneni kan	ne 2
Mali mogō hake ani siyaw	ne 3
Epiduramanaw benna dunan sebentanw genni kecogo kan	ne 5
Dukennē n° 48nan - Muso ka hakew tubabubaarako siratige la	ne 8
Kalanke n° 71 Bamanankan sebenni bēnkanw (3)	ne 8
Lariva be ka don Kadiwarili dōonin-dōonin	ne 9
Disidye farafinw jigitige	ne 10
Lasogew doncōge tēna dōon na	ne 12

minnu kan kosebbe, olu kera kalanko ani Kidali mara kélé kumaw ye. Kidali mara kéléko la, Amadu Tumani Ture y'a jira k'ale ko sinsin ka ke sigikafé kan. A ka fó la, bénkansében min tegénobilala goférénaman ni mógo murutienw cé, n'o ye Alize ani pakiti nasonali ye, olu matarafali de bë se ka kélé in dalasa. A y'a sementiya ko sigikafé bë se k'u bén fén bëe la fo n'a kéra jamana tilaliko ye. Jamanakuntigi y'a jira ko ni mógo min ma Alize bénkansében ani pakiti nasonali kónokow labato, o bë jate binkannikela ye. Wa binkannikela soro, a ni nangicogo min ka kan, a k'o bë da a tigi kan. A k'u y'a jira mógo murutienw kuntigi Bahanga la, u ka sigi ka nögón lafaamuya; nka k'o té ka sigikafé waleyaw matarafa.

A fólen ko mógo murutien dòw bë ka goférénaman jalaki, k'o té ka Alize bénkansében kónoko matarafa, jamanakuntigi ma són o kuma ma. A k'u ni mógo murutienw bëenna ko 18 waleyali kan Alize; ko 15 waleyara o la kaban.

K'a tó 3 bë sira numan kan.

Goférénaman mana sigikafé fisaya cogo o cogo, sorodasiw ka baara ye jamana ani jamanadenw lakanani ye; w'a ko mógo o mógo mana faso ka sorodasiw dalajini u k'o baara in na, a b'u soro a ne.

Jamanakuntigi ka fó la, mógo caman té k'ale hakilila faamuya; nka k'ale b'o mógo ninnu ka faamubaliya koro dòn ka sago jamana donni kan kélé dafé, min téna bange numan na. O kofé nininkali kéra jamanakuntigi la. Yala sorodasiémogow falenni, o ni Kidali kélé bë nögón ne sira la wa? Jaabili la, a k'u té nögón ne sira la.

Ko baara o baara, joyoró yelema b'a la. Sorodasiya la, a ko waati hake dò de bë némogó bolo jamakulu dò kunna. Dò mana waati dò kë, o bë bë yen ka dòwëre bila yen o k'a seko laje a kunna. A k'o t'a jira ko minnu bora u joyoró la k'u m'u ka baara kë ka ne. Nininkali kéra sababu ye jamanakuntigi ka foli ni tanuni lakuruya ka nésin

sorodasiémogó wulilen minnu ma. Fén min ye balokogéléya ye jamana kono, peresidan Amadu Tumani Ture y'a jira ko goférénaman ye dabaliw tige jamanadenw ka lafiya kama. Balo donni jamana kono, o yamaruya dira jagokela dòw ma; u té wusuru sara o la. O waleya in kéra sababu ye sefawari miliyari 18 ka bò faso nafolosoba (terezori) la san 2007 kónona na. Ka laban ka miliyari 200 di fu la sogofeerelaw ma, min b'a to u bë sogo feere sòngo duman na jamanadenw ma. K'a ta san 2003 la ka se ninan ma, fén ma fara ji ni kuran sòngow kan. Kasoro nin nögón tuma tun b'a soro a kelenna bëe sòngo sigiyoromana 4 na. O kéra sababu ye ka miliyari 12 sarali donni da goférénaman kun san o san.

K'a damine san 2007 zuwenkalo la ka se san 2008 awirilikalo ma, goférénaman jenna miliyari 27 kó taji donni wusuruko la.

Fén min ye kalanko siratige ye, jamanakuntigi y'a jira k'a téna mëen sannayélenkalanso fila bë kurunbonkari, ka kelen wëre jo ani

gafemarayoró kelen. Jamanakuntigi ni kunnafonidilaw ka baro in senfe, u da sera jamana kannajuruko ma. Hali n'o nininkali in ma sème jamanakuntigi la kérénkérénnenyia la, a koni ye dò fó a kan. A y'a jira ko san 2007 desanburukalo tile 31 y'a soro sefawari miliyari 689 juri bë Mali la. Kémesarada la o bë bén 20 ma jamana ka soro la, kasoro Afiriki tilebinyanfanjamanaw ka nafoloko tónba min ye «UEMOA» ye, o sago té jamana kannajuru ka 70 bò a ka soro kémesarada la. Setigibajamana seegin min bë dijé kono n'u ka jekulu bë wele G8, olu yafara Mali kannajuru sefawari miliyari 1.085 kó. Kókanjuru min bë jamana in na, o ye miliyari 689 ye. Sokonjuru hake la, zuwenaklo tile 5 y'a soro o bë miliyari 80 ani miliyon 500 la.

O jurumantigw ye bankiw, jagokelaw ani dugukolojukorofenw boli cakedaw ye.

A caya n'a ta bëe, a bëre bennet don ni «UEMOA» ka juruko hakilila ye.

**Modibo Nama Tarawele
Dokala Yusufu Jara**

Nónón - Gomakura siraba bëna kë gitörön ye

Babugubaara min bëna ke Emuseya (MCA) Mali fë san duuru nata kono, a kun fólo waleyalisében tegénobilala a ni goférénaman ce arabadon zuwenkalo tile 11. A kéra Baarakeminenko ani bolifénkow minisiriso ka lajekeso la. Baarakeminenko ani bolifénkow minisiri Ahamed Jane Semega tun bë kéné kan, faso ka sirakow némogoba tun bë yen, Emuseya Mali némogoba Mahamani Bana Ture tun bë yen, ka fara Emusisi ka lasigiden Jóni Anderisi kan.

Baara fólo min keli yamaruyasében tegénobilali don, a nésinnen bë Nónón - Gomakura siraba dilanni ma ka gitörön k'a la. Baarakeminenko ani bolifénkow minisiri y'a jira ko siraba in kuntaala ye kilométrë 81 ye.

Nónón - Nanpala - Nafunke - Tónka - Tumutu furancé dò don. A ko siraba in bëna ke gitörön ye, a fiye ye métére 10 ye; mobilitigiw bë boli métére 7 kan. Métére 1 ni tila bë bila a kéréda fila fë. Ko ni. Ala sónna baaraw bë damine yanni san 2008 banni ce. Cakeda bë se sefawari miliyari 15 ma.

An b'aw ladonniya ko Emuseya Mali némogow ni dönnikélabaw tun bë tilesabalaje dò la Oteli Salamu na Zuwenkalo tile 16 ka a tile 18 ma. A kun tun ye ka bën Bamako Senu pankurunjiginkéne lakuracogo kan. A wájibiyara ko ni baara in bë kë, Mali döncogo taamasiyenw bë k'a la.

Dokala Yusufu Jara

San 2008 / 2009 sene sinsinnen be gerekanmalo seneni kan

San o san, sene nemogbo be kanpani baaraketaw boloda. Kunnafo ni fen o fen be seneko, ani metewoko la, o be soro o sene kanpani baara bolodalen in kono. Sene nemogbo Daniyeli Kelema y'a jira ko ninan kanpani dabolen be suman toni miliyon 4 ani kilo 600 soro kama. Malokama toni miliyon 1 ani kilo 600 b'o la; kaba toni 859.000 b'o la; sajo toni miliyon 1 ani kilo 183 b'o la; keninge toni miliyon 1 b'o la; fini toni 3.705 b'o la ani alikama ni orizi faralen nogn kan, olu olu toni 13.000 b'o la. Iziniw ka fen labaarataw la, koori toni 482.000 ka kan ka soro ani timinkala toni 350.000. Tiga toni 348.000, turunesoli toni 50.000 ani so toni 165.000 fana ka kan ka soro. Kumafenw na, komiteri toni 104.000 ani bananku toni 424.000 ka kan ka soro san 2008/2009 sene kanpani in na. Daniyeli Kelema ka fo la, sinsin be ke malosene kan ninan kosebe. Malosene jesinnen be malo suguya min feereli kama, o ye malo Nerika ye; nka siko bena ke geleya ye o baara in na. Sabula a si min be bolokoro o ye toni 1.500 ye. Fo toni 2000 ka nini ka kanpani in malosikomago toni 3.500 dake. Malosiini daminena kaban Mali fe Lagine, Gambi ani Uganda. Maloseneko min dabolen file nin ye, n'a si be feere senekelaw ma,

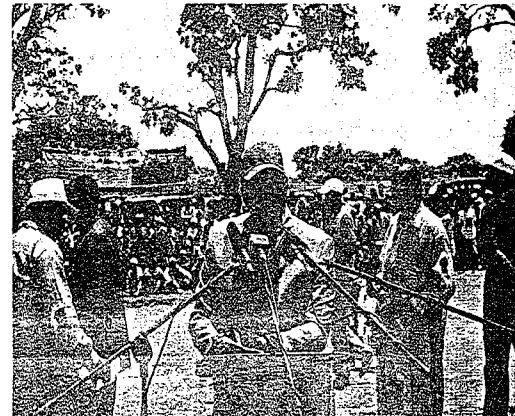
keme o keme, 60 be bin a songo la u ye. Goferenaman bena sene kefen juru don u la ni banki ni jurumiseninko cakeda do ka deme ye. Senekemansin 70 be di Ofisidinizeri malosenenaw ma, ani ka maloworoyoro 5 sigi yen malo sannifeere kama. Moti, Gavo ani Tumutu maraw la, motoponpu 36 be di olu ma. Nka malogosimansin 100, maloworomansin ani moto 2000 nininen be maloseneko in kama Mali kono. San 2008/2009 sene kanpani musaka kiimena ka ke sefawari miliyari 95 ani miliyon 200 ye. Sene minisiriso ka san 2008/2009 baarakenafo miliyari 83 ani miliyon 700 b'o jate in na. Senekefen hake min be di fu la senekelaw ma ka fara senekeminew songo kan, o kuuru ye miliyari 11 ani miliyon 400 ye. O fen hake min be di fu la, o dama musaka ye miliyari 10 ani miliyon 71 ye. Miliyari 9 ani miliyon 20 be don angerekko dafe, 934. 200.000 be don malosiko dafe, miliyon 32 be ke ka San tilebinyanfan maloseneyorobolomademe, ani k'a to miliyon 325 ke ka bilasiralikelaw jasan. Senekeminew songo be ben miliyon 71 ma. Miliyari 11 ani miliyon 400 be don konjeniniw daje. Dokala Yusufu Jara

Kayi - Jamu - Selenkeji siraba bena ke gitron ye

Minisiriw ka laadalatonsigi senfe zuwenkalo tile 11, u ye poroze do naniye siri. N'o ye Kayi - Jamu - Selenkeji siraba dilanni ye ka gitron da a kan. Siraba in kuntaala ye kilometre 156 ye.

Baraw dira cakeda fila ka baarakejekulu ATTM ani « Koweki » ma sefawari miliyari 24 ani miliyon 91. A be ke kalo 30 kono. Kemesarada la goferenaman be 53 ani munumunu 75 bo, Koweti banki min jesinnen be larabujamanaaw ka soro yiriwali ma, o be 23 ani murumuru 11 bo, Makanjamana ka banki min fana jesinnen be yiriwali ma o be 16 ani murumuru 72 bo, tajibojamanaw b'a to 6 ani murumuru 42 bo.

Bamako - Kangaba siraba dilanni daminena

Siraba in dilanni baara wulila

Nin ye here ye Mande kono. Mandeka si tene nines 2008 zuwenkalo tile 7 don ko. Jamanakuntigi Amadu Tumani Ture ye Bamako - Kangaba siraba gitron dali baaraw kurunbonkari nin don in na. U ka sogokan be nini ka bo tine fe.

Baarakeminew ni bolifenkow minisiri Ahamedji Jane Senega y'a jira ko Bamako - Kangaba siraba kuntaala ye kilometre 85 ye. Ka bo Bamako ka se Bankumana, o gitron kologirinya be ke santimetre 4 ye; k'a to bolofegenya dconin ka se Kangaba. Pon 3 be jo. Siraba in dilanni musaka be se sefawari miliyari 17 ma; a be bo Mali ka san baarakenafo la. Siniwaw ka cakeda « Koweki » be baara in ke kalo 30 kono.

Madiba Keyita
Dokala Yusufu Jara

Kunnafo surunw

. Iranjamana kunnafoniseben do y'a jira k'u ka faso togolacakeda do k'a ka baarakela ce ganaw ma, ko n'u ma furu ke yanni san 2008 in setanburukalo tile 21 ce, k'a b'u bila ka bo baara la.

. Itali jamana na, kunnafonisebenw y'a jira ko kerecendiine nemogbo do banna ka furu siri ce do n'a muso ce; sabula ko ce in te ceya la. Muso in dun b'a don pere ko ce in b'o cogo la. Diine nemogbo in ko « a te daga kerecen ka furu siri ce ni muso ce, kasoro a b'a don k'o ce in te ceya la.

Mali mögo hake ani siyaw

Maliden kuuru ye mögo 13.500.00 ye. Mali marayorow jama hake te kelenye; n'iy'o jama in hake nijamana bonya da nogon koro, i b'a soro mögo tan o tan, o niyoro be ben dugukolo kilometerekare kelen ma. Ob'a jira ko Mali jama man bon fofo.

Jama caya ka di :

Malidenw caya ka di kosebe. San 1960 la, Maliden tun ye mögo 4.300.000 ye; san 1976, a sera 6.383.000 ma, san 1987, a tun be 7.620..200 la; san 1993, Maliden hake sera 11.000.000 ma, fo ka n'a ke 13.500.000 ye san 2005 la.

Jama hake cayali kun do ye yelema numan donni ye hadamadenya dabolo la, banaw kumbennifeerew ani sigida kasaaraw nogoyal.

Ko fila de be Mali jama bugunni sementiya: mögo ba kelen o ba kelen, den caman be bange ka fara o hake kan, san o san; a mögo fatuta hake fana man ca san kono. San 2005 kono, mögo ba kelen o kelen, den 50 bangera ka fara o hake kan; kasoro mögo 18 kera fatulen ye o hake la. Saya dogoyali kun do ye saniya matarafali, furaw cayali, balocogo numan ani caman boli denmisenninsaya la. Kolojili la san 2005 kono, den ba kelen o ba kelen den 13 tun be fatu o la.

Hadamaden bugunni be don jate min fe, o ye den bangelen hake ni salen hake danfara ye. Kemesarada la Mali jama be bugun ni 3 ni murumuru 2 ye san o san. Mali be Afiriki jamanaw na, minnu jama bugun ka teli. San o san, kemesarada la mögo hake min be bange ka fara jamanaden kan n'o b'a cogo la, o jama jama be sigiyoroma 2 san 22 kono. Ob'a jira ko Mali jama be se mögo 27.000.000 san 2027 la.

Jamanadenw cogoya :

Fen fila de be jamanadenw cogoya kofo; n'o ye si hake ani ceya ni musaya ye.

Sihake: Maliden fanba ye denmisew ye. San 2005 la, jatemine min kera Malidenw cogoya kan, a jirala ko kemesarada la mögo 47 si hake te teme san 15 kan; kemesarada la minnu si hake b'a ta san 15 la ka se san 60 ma, olu ye 48 ni murumuru 44 ye; kemesarada la a to 4 ni murumuru 5 si hake be san 60 ni san ce.

Jamanaden fanba mana ke denmisew ye, o ye geleyaba ye jamana bolo. Sabula o denmisew ninnu ka lakoliladon, u ka baaradegekalanko, baara soro, siyoro numan ni dumuni numan soro an'u lafiyasiraw soro geleya be ke jamana kan.

Jamanaden ceman ni musoman:

Maliden kuuru la, musow de ka ca ni cew ye; kemesarada la muso ye 50 ni murumuru 50 ye. O danfara fitinin min b'u ni nogon ce, o be soro cew ka tungafetaaba fe; ani ce hake min si hake be teme san 70 kan, o man ca k'o muso hake bo.

Jamanaden bee te sigiyorom in kelen mögöw ye :

Tungafetaala ka ca Malidenw na. O taama ninnu be ke jamana kono, walima a kakan. Taama minnu be ke jamana kono, o be ke kejekayanfan mögöw fe. Olu be woroduguyanfan segere ni ja kera san minnu na. A ka ca a la wulakonoduguw fana na, denmisew b'u ban u ka duguw la, ka yelema dugubaw kono. Kerenernenya la denmisencaman bena Bamako. Jamana kakan, Malidenw taayoro ye Afiriki tilebinyanfan, a cemancebolo ani Nansarala ye. Nafolobako nata be mögo caman bila jamanakokantaa la.

An be waati minna, jama daw be ka sariya gelenw ta u ka yorow donni na. Hali ni Malidenw be geleya soro tungafetaa la, o n'a ta bee Mali yere yedunanladonjamana ye. Odekoson dunan ka ca Mali kono. Jama hake te kelen ye Malifan bee fe. Malimarayorow la, jama hake te kelen

ye. A be tali ke marayorow cogoya la. Mali dugukolo kemesarada la, 66 ye cencennamaraw ye; kemesarada la mögo 10 ni murumuru 5 b'o mara ninnu kono. Mögo man ca yen yorow la; mögo kelen kilometerekare kelen; kasoro sahelimaraw kono, mögo 19 be soro kilometerekare kelen kan. Segu mara la, mögo 24 be soro kilometerekare kelen kan. Sikaso ta ye mögo 21 kilometerekare kelen. Bamako min ye Mali faaba ye, mögo 4.033 be soro kilometerekare kelen k a n .

Maliduguw fanba ye wulakonoduguw ye :

Jatemine na, Mali kono dugu fanba ye wulakonoduguw ye. O dugumogow ka baara ye dugukolonafaboba raw ye : sené, baganmara, mōnni ani wulakonjiridenw ni jirinejiw boli. San 2005 la, a yera ko kemesarada la, Maliden 70 ye wulakonomogow ye; a to 30 ye dugubakonomogow ye. O san 2005 kelen na, Bamako jama tun ye mögo 1.340.000 ye; Sikaso jama tun ye mögo 163.500 ye; Segu jama tun ye mögo 121.800 ye, Moti mögo 88.100, Kayi mögo 79.000; Gavo jama tun ye mögo 56.700 ye.

Siyaw ka ca Mali kono :

Siyacaman be Mali kono: Bamananw; Maninkaw, (olu ka ca jama woroduguyanfan fe); fulaw (olu ka ca Masina ni Seno falaw kono); Sinafow ni Mijnankaw ka ca Sikaso mara la; Marakaw ka ca Kayi ni Kulukoro maraw kejekayanfan fe. Dögönök ka ca Bajangara kulu kan; körbörök be Ba Joliba falakonona na; Bozow be Segu ani Moti. Bobow ka ca San mara la; Burudamew ni Surakaw ka ca Mali kejekayanfan fe ka taa körön fe.

Nin siya kofolen ninnu bee n'u ka kan don. Mali kono siya caman be bamanankan fo; nka jama ka baarakékan ye tubabukan ye. Silamediine ni kerecendiine ani laadalasónniké be Mali kono.

Misi 2.800 sara bana sidonbali do fe Sikaso mara la

Nin ye jorenakoye. Sikasomara gofereneri Mahamadu Isa Tapo ka taama do senfe Kajolo serekili kono mekalo tile 23, baganmaralaw y'a jira ko san 2007 / 2008 kanpaji konna na, misi 2.800 sara. A daminena senekemisiw la. Bee tun ko sarimisiw ka bana don. Nka labanna ka misi tow mine. Bagansaya in juguyara kosebe Kajolo serekili kono; kerenerennya la Miseni komini na yen, kemesarada la bagantigi caman bonen 50 la a ka misiw la.

Mamadu Tarawele min ye Kajolo serekili baganko n'a sogoko baarakela ye, o y'a jira k'olu ye baganbanabaato dwo joli ta, k'o bila ka taa segesegel laboratuwari la.

Gofereneriy'a jira bagantigi la, ko baganko nedonbaaw b'u ka bila la su ni tile.

Sikaso mara bagandorotorow nemogoba Binefu Danbelé y'a jira kunnafonidilaw la a koseginnen ka bo u ni gofereneri ka taama na, ko bagantigi si kelen ma se ale ka cakeda la ka nin baganbana in kuma fo olu ye. Nka ko Kajoloka

minnu sigilen be yero werew la, k'olu della ka bana in kuma fo ale ye awirilikalo konna na. A k'o kelen, ale ye cidenw bila ka Miseni ni Furu kominiwyala a koyatemineni na. Binefu Danbelé ko ciden ninnu seginna k'a fo ale ye, k'u ma bo bagansu kan fan si kelen fe, kuma te ka bagan banabaato ye.

San 2007 la, Sikaso mara baganw ka kenevako nemogoba y'a jira ko baganw ka sunogobana tun kolosira waati do la; nka k'o yere tun be misi 9 doron na. O bana in jolisegesegel kelen laboratuwari la, bana tun be misi minnu na, olu bee fagara ka bo misi tow cela.

Binefu ka fo la, bagandogotorow be bagantigi ka bila la; wa n'u ye kunnafoni jenjew soro nin bagansayaba in kunkan, u b'o lase bagantigi ma. A k'a bee min koni geleya u ma, u k'u kolosi u ka baganw furakeli fa n'u yere ka furaw ye.

Euseyini Jabate
Dokala Yusufu Jara

Eropujamanaw benna dunan sebentanw genni kecogo kan

Arabadon zuwenkalo tile 18, Eropujamanaw ka depitew jera ka ben ko la dunan signifew genni kecogow kan. U benna a kan, genni kana ke yeresagoke ye ani kufekow ni juguya damatem, bawo mogoo bi kelenjogon bin kasoro i m'a malo. Eropujamanaw ka depitew benna mun kan dunan signifew genniko la? U benna a kan k'a fo ko ni dunan signifew minnu ye seginni lanini u faso la, olu ka deme walasa u ka o lanini sabati. O koro ye, Eropujamanaw be feerew tige, ka seginbaato ninnu kalan, ka donbolo ke u ye ka soro ka sira di u ma u ka faso la. O koro ye fana ka wuli dunanw nofe i ko wulu fatow,

wolomamani t'a la, o bema dabila Eropujamanaw kono.

Nka ni dunan signifew sebentan minnu ma son k'u ka seginni koloda, sariya in y'a jira k'olu be se kkka gen. Nka hali o yere, gencogo de b'u la. Min mana polosiw fe, o minneni kuntaala janyalenba man kan ka teme kalo 18 kan. Genni kofe, ka nansarajamanaw donni kumania, mogoo gennen ma, o fana janyalenba man kan ka teme san 5 kan. Nansarajamana dwo kan i n'a fo Angilejamana, n'i genna ka bo yen, a donni be kumania i ma si to bee kono.

Faransi min ka mineni k'i datugu kuntaala te kalo 18 bo, o tenu do

fara a ta kan bilen.

Nin y'a san damado ye, Eropujamanaw be k'a nini ka ben ko la dunan signifew gennikow kan, a ma se ka ke. Nka ni sen in na, a bora sa sira fe. Jamana 27 minnu be ton in na, olu ka depite mogoo 682 la, 367 dijena nin sariya kura in ye, 206 ma son, 109 ma wote.

Sosialisiv ka depite minnu be bulonba in kono, olu ka farafarali de y'a to ni nin sariyya in sira ka ta. Depite minnu be Eropu fanga koro n'a ladalakow lafasa, ani minnu be nafolotigiv lafasa, sariya kura in ye olu de ka ko labennen ye ka ben a kan, ani sosialisiv ka depite dwo.

Mahamadu Konta

Faransidunanw ka dentigiya segesegecogo kura nesinnen te Malidenw ma

Faransijamana na, minisiri min nesinnen be dunanko ma n'o ye Patiriki Sitefani ye, o y'a jira ko sariya min naniya sirila Faransidunanw ka dentigiya segesegeli kama, k'o nesinnen be jamana 9 ma. O fanba be Afiriki kono. A kun ye ni mogoo minnu b'a fe u denw ka yelema u nofe Faransi, k'a segesegel mansin na k'a don n'o denw woloba sigilen be Faransi kono.

Dunanko sariya in be boli Angola, Bengaladesi, Kameruni, Kapuwéri, Erepibiliki Dominikeni, Gine Konakiri, Gana, Madagasikari, ani Pakisitan; nka a bema dafa jamana tan na. Sabula u b'a fe ka sariya in boli Kanboji fana kan.

Sariya in tadon Faransi depitebulon na, a korofo fasayara kosebe yanni depitew ka jen n'a ye. Goferenaman ka jate la, sariya in dabokun ye woloseben lankolondilan ka dabila. A jirala ko mogow be don Faransi ni seben lankolonw ye, ka taa ke nojogen kan k'u denw don.

Depitew koni jenna ni sariya in ye, nka a wajibiya mogoo kan. A nesinnen te den fako fana sidonni ma. O kun ye segesegeli dwo senfe, fa kana bo a kalama, k'a den do t'a joli ye.

Dokala Yusuufu Jara

Baara n̄emogō kana caya ni baarakela hake ye

N e b'a j̄ini jamana n̄emogōw fe, u b'e ka sene taabolo kura min damine, u k'a laje baara in n̄emogō kana caya ni baarakela hake ye. Sabula baara o baara, n'a n̄emogō cayara ni baarakela ye, o baara te taa ne.

Misali la, bi - bi - in na Mali koɔriko la, koɔriko tigi cayalen be ni koɔrisenena hake ye : cikelakolidenw, lafasalitonw ani soro jateboso. N'a f̄ora ko ka m̄ogo 4 je fen kelen na, olu b̄ee ka yelen o kan, o ka gelen de.

Cikelakolidenw ka do soro koɔri la, lafasalitonw k'u ta soro a la, soro jateboso m̄ogōw k'u ta soro a la, fo ka taa se seneke law ma; o ka gelen. N'i y'a ye n da b̄e se nin be ma, o kun ye malo Nerikako min daminetō file, o n̄emogō kana caya i

Wuye Banjugu
Tarawele

jamana ka yiriwa.

N be dugawu ke, Ala ka samiyē diya cikela b̄ee la. K'a ke samiyē nafama ye. N b'a j̄ini jamana n̄emogōw fe, n'u aje sanjikaraba ko, u k'a ke samiyē daminewaati, ani a banwaati. Kołsili la, o waati fila de ka gelen seneke law bolo sanjiko la.

Wuye Banjugu Tarawele ka bo
Nciba, Daban komini na Kati

ko koɔriko ta. N'm'a fo a ka to n ta la. Nka, u ka m̄ogo fila dōron ta. Forotigw ka ciden kelen, ani jamana n̄emogōw ka ciden kelen. N'o kera dunkafa be se ka sabati,

jamana ka yiriwa.

Seneke la ka kan ka baganbalo sene

N'i ye j̄inan tilema jatemine, i b'a ye ko m̄ogo caman be geleya kono samiyē damine na. K'a sababu ke misiw deselen ye kongo fe. Misiw ka balodese daminena kabini marisikalo la. Awirilikalo y'a soro misi caman fasalen don fo k'u fanga ban kongo fe. Hali n'a dōw y'u da, u te se ka wuli u yere ma; fo ni m̄ogo y'u lawuli. O de koson j̄inan tilema misi deselen cayara kosebe. Misi mana dese kongo fe, ni m̄ogo m'a ye joona deme ka don a la k'a lawuli, a be se ka sa yen. Zuwenkalo damine y'a soro bin ma falen yorō caman na folo, i n'a fo anw fe Sanzana komini na. Anw ka yorō tun b'a tilema sawura la zuwekalo tile 10 folo la. Sanji do tun nana awirilikalo la ka binw falen; nka fen were ma na o kofe, bin b̄ee jara. O kama a ka kan seneke law ka sene kun folo bere ben ni misiw ye. An kan'a girin u ko, fanga t'u la folo. N'an b'a fe ka kisi nin nogonna geleya ma samiyē fe, an ka kan ka baganbalo sene seneke misiw ye. Ni balo ye laboli ke tilema fe, sarimisiw be fanga soro yanni samiyē be don.

Daramani Sise ka bo Nogolaso,
Sanzana komini na Kijan Sikaso

Kunnafoni surunw

Mansinmafén minnu be m̄ogo ye fo i ka fini jukoro : Lamerikenjamana na, pankurunjiginkene tan be yen, minnu ye mansinmafén kuraw sigi. O mansinmafén ninnu be m̄ogo ye fo i ka fini jukoro. A dabora taamadenw lajeli kama. K'a don n'u te ka negemafén, bogomafén, walima perenbaranin do-dogo u ka fini jukoro. M̄ogo be don k'a jo a sonin kono, u b'a laje teliya la. Lajeli in kuntaala man jan; segoni damado dōron. Nin feere in b̄ena bila bololamomoni no na pankurunjiginkene kan. Mansimanmafén ninnu be m̄ogo lankolon ye i n'a fo fini t'a la.

Ko san 2008 ka ke malosene san ye

J amanakuntigi ye hakilila numan min ta j̄inan, n'o ye ko san 2008 ka ke malosene san ye Mali kono. Jamanaden b̄ee b'a don ko nin hakilila in ka ni. Sabula ni malo sene na jamana kono j̄inan, a b̄ena ke sababu ye ka caman bo geleya la, ni suman caman soro. Ne be min fo seneke law ye, b̄ee k'a jilaja ka do sene malo in na; fen min b'a to kongo ka ban jamana in kono. Balo songo ka gelen o dogolen te m̄ogo si la.

Zuwenkalo tile tan folo y'a soro malowusu kilo 1 ye dōrōme 60 ni ko ye. N'i ye ne nininka, n be se k'a fo a be san 15 bo malowusu songo tun ma deli ka se 60 ma an fe yan. B̄ee b'a don ko nin te here ye jamanadenw ma. Malogese fana kilo 1 tun be dōrōme 70 walima 75 la.

Sanji doonin-doonin b'a la ka na sisan. Ne b'a j̄ini seneke law fe, b̄ee ka wuli ka do ke. San 2008 in mekalo tile 27, Kokunakaw ye sene damine; kasoro san 2007 la, u y'a damine mekalo tile 25. San 2006 ta damine na mekalo tile 15 la.

Jatemine na san o san samiyē be bila kofe. Ala ka j̄inan samiyē diya seneke b̄ee la. Fen min ye koɔri senefenko ye, a jirala ko nogofin boro 1 warije ye sefawari 3.442 ye. K'a juru ye 3.693 ani tama 4 ye. Ko nogofe boro 1 warije ye 3.538 ye; k'a juru ye 3.796 ani tama 4 ye. Ko kaba nogofin boro 1 ye 3.274 ye; k'a juru ye 3.513 ani tama 2 ye. Koɔrisi min be don, k'o boro 1 warije ye 131 ye; k'a juru be ben 207 ma.

Alasani Tarawele ka bo Kokuna, Kapolondugu komini na Sikaso

Merijela ye Jamu gosi 5 ni 4 ka kupu ta

Karidon awirilikalo tile 18 san 2008, Merijela ni Jamu ye nōgōn sōrō Babajé Dugumalen ka kupu kunna. U ye sanga 90 dafa nōgōn cē, o fana na u si ma se ka bi don si la. Penalititanw kōnōna na, Merijela ye bi 5 don, Jamu ma dōwēre don 4 kō. O kera kupu tacogo ye AS Samanfana cēdenw fē Jamu ntolatannaw jekorō. Kupu in kasabi tun ye sefawari ba tan ye.

Finali in kera Mali ntolatan jemogō dō jēna, n'o ye Amadu Wuye Pate Jalo ye. A ye foli ni tanuni kē ka jēsin ntolatanton fila ninnu ma, ani ka foli lase kupu dabaa ma n'o ye Babajé Dugumalen ye. Amadu Wuye Pate Jalo labanna ka ntolatanfini ni balon kelen-kelen di Dugu fila in ntolatannaw ma. Ntolatan in joyōrō 3nan dira Korokorō ma, ka 4nan di Kalakō ma. Nin'yā sijē 2nan ye kupu ka da Merijela, Jamu, Korokorō, Jinje, Kalakō, Falaba, Torokorō ani Kocenin cē. Dugu 4 sera demi finali kēne kan; n'o ye Merijela, Jamu, Korokorō ani Kalakō ye.

Sibiridon awirilikalo tile 13, Jamu ye Korokorō gosi 2 ni O. Merijela fana ye Kalakō gosi 1 ni 0 awirilikalo tile 18. Finali kasorō ka boloda Merijela ni Jamu cē. Saliya Kumare ka bō Merijela, Buguni

Segen juguyalen bē Mali kōnō

An bē yōrō min na bi, segen bē Mali kōnō kosebē. Kalanko, baloko, baarakoaniwarikogelēyaw bē mōgōw kan. Fōlō, kooriko nafa tun bē se wulakōnōmōgō ni dugubakōnōmōgō bē ma. Nk'a bilato file min ye kēfē. Kalanden ba caman minnu bē tilā u ka kalanw na san o san, ni baarada kolo gēlēn bē datugura, yala olu bēna bila minni?

Faantandenw n'umansaw sēgennēn don dē. Faamaw k'a laje kokura, ka cakeda dōw dayēlē wulakōnōduguw la..

Yaya Mariko ka bō Senu Bamako

Sēnē bē jini ka kē bolokofefēn ye a kēbaaw bolo

Sēnē kelen bē kamananganko ye bi. An dun ka jamana jōsen dō ye sēnē, bagamara, mōnni ani bololabaara ye. Nka sēnē gelēyale bē. Faantan tē se ka sēnē kē Mali kōnō tuguni; n'o tē, ne ma sēnē jōgōnna baara numan ye jamana ka jētaa sabatili la. An bē don min na, an ka denmisēn bē b'a la ka boli sēnē jē, ka taa Faransi, walima Esipani, walima Ameriki. Olu dun ka jamanaw na sēnē bē sebekorōkē yendē. Ameriken cē kelen ka foro ka bon waliden cē 10 ka foro ye. O b'a jira k'an ka jamanadenw b'a la ka sēnē kē bolokofefēn ye. Walima sēnēkeminēko de b'an na?

Sēnē tē se ka sabati bi, ni nōgō ma

Ni sariyaw tara, u ka waleya a tuma na

Kuma caman bē fō tele ni arajow la sariyaw tali la. Nk'a si tē bō a sira fē. Ne hakili la, kabini san 2005, a fōra ko sariya dō bēna ta dunanw ko la Mali kōnō. An t'a dōn o bē dakun min na. San 2007 fana na, a fōra ko mōbilobililaw ka cesirilan don u la u ka bolifēn kōnō, ka telefonici dabila k'u to boli la; a fōra ko motobolilaw ka negefugulan don u kun na n'u bē moto boli, ani u kana telefonci ci walima k'o lamen k'u to boli la.

O tuma na, sariyatigw bē sariyaw sigi, ka laban ka siran u jē de wa? Hali a fōra ko dan bēna sigi balo sōngō la Mali kōnō, o tē ka kē. Dō de b'a la ka fara o kan sanga ni waati bē la. Ko buuru kēra sigidama 4 ye. Dō bē feere dōrōmē 60, dō bē feere dōrōmē 50, kelen ye 30 ye ani ko dō ye 25 ye. Nin si t'a la ka bō a sira fē.

Don o don gelēya kēlēli kumaw bē fō jamana in kōnō, nka n'o kuma ninnu ma waleya a jēma, gelēya tē ban.

Yaya Mariko ka bō Senu Bamako

Faantanya bē kēlē ni baara ye

Jamana si ka faantanya tē se ka ban, n'a mā baarakēbaliya kēlē fōlō. Faantanya kēlēli man nōgō Mali kōnō bi. A b'i n'a fō Mali sinsinbere kēra faantanya ye.

Bēc lajelen wasolanko kēra ko «an ka faantanya kēlē». Jamana jemogōw yērē cesirilen bē a ko la kēlēkēlē.

An ka nzana do b'a fō ko ni mōgō min ko a bē kulusimuguba tige sama na, n'a sera k'a kē, a ye koba kē. Nka n'a ma se k'a kē, a ye kumalankolonba fō. Mali kōnō bi, faantanya dili donnēn bē ka sē h'ake min ma, n'i k'i b'a kēlē, fo i ka fōlō ka baarakēbaliya kēlē. N'o ye ka denmisēn bolo don baara la ani ka baara kē ni laadiriya ye.

Isa Jalo ka bō Kōdugu, Dugabugu komini na Katī

Dukēnē n° 48nan

Muso ka hakew tubabubaarako siratige la

Tubabubaara ye ko kura ye an ka jamana kōnō, sango muso kunda. Tubabuw kelen k'an mara, u ye cakēda dōw sigi sen kan, i n'a fō birokōnōbaara, komiya, lakolikaramogoya, dōgōtōrōya, negejurusobaara, negesirabaara, kuransobaara, lotolilabaara, sorodasiyaw, ani dōwērēw. A be fō olu de ma tubabubaaraw. U kēbagaw be wele tubabubaarakelaw. Tubabutile la, muso tun ye kelen-kelen ye o baara ninnu na, bawo, u caman tun ma lakoli ke. An kelen k'an yere ta, ce ni muso donta hake cayara lakoli la. O kera sababu ye muso caman ka don tubabubaara la. Nka, muso tubabubaarakela caman be yen, olu t'a dōn ko sariya kelen be k'u lakana u ka baara kōnō. Ni baarakuntigi min ma musobaarakela ka hakew dafa, k'u bo u sira fe, sariya b'o nangi. Nka musow yerew k'a dōn fōlō u ka hakew ye min ye baarako la, walasa u ka

se k'a dōn ni dankarila u la, walima dan ma kari u la.

O sariya dōw file nin ye. O sariya ninnu be dijē musow ka josariyaw tiimēnisēbenba kōnō, a sariyasen 11nan na. Mali musow ka netaa n'u ka josariyaw lakanani tōnba ye sēben laben musow ka josariyaw sēbennēn be min kōnō, an y'an ka kunnafo ni ninnu bo o gafe in de kōnō :

1 - Musow ka hake dō ye u ka ta baara suguya bēe lajēlen na, i n'a fō cēw, n'o baara jēdōn b'u la, an'a kalan.

2 - Ni ce ni muso be baara suguya kelen ke, n'u ka dōnniya n'u ka seereyasebēn fanga ye kelen ye, saraw fana ka kan ka ke kelen ye.

3 - San o san lafiñebokalo kelen min be sara, muso tubabubaarakela bēe ka kan o la.

4 - Eretētiwari, muso tubabubaarakela bēe ka kan o la, i n'a fō cēw.

5 - Ka muso baarakela bila ka bo

baara la k'a sababu ke kōnomaya ye, walima furu, o kōnnen don.

6 - Lafiñebō k'a sababu ke kōnomaya ye, muso baarakela ka kan n'o ye

7 - Kalosabasigi bange kōfē, muso baarakela ka kan n'o ye, wa o kalow fana be sara a ye.

8 - Denmarayōrōw joli n'u cayali muso baarakelaw tōgō la, o ye wajibi ye jamana kōnō.

9 - Muso baarakela, n'a kōnomā don, a ni lakana ka kan baarada la, k'a sen bo baara gēlenw na.

10 - Dijē jamana yēremahorōnyalenw ka tōnba ye muso baarakelaw ka hakew lakanani n'u bōli u sira fe, ke wajibi ye dijē jamana yēremahorōnyalen bēe kan. Wa yēlema bē se ka don nin sariya ninnu na tuma bēe la, k'u bēreben dijē taabolo kuraw ma.

Mahamadu Kōnta

Sinji dicogo jate ka kan ka mine

Mekalo kibaru kōnō, an da sera sariya 4nan, 5nan, 6nan ani 7 nan ma. Nin san in na, an da bēna se 8nan, 9nan, 10nan ani 11nan ma ka dan yen.

8 - Benkan seeginnan ye nunnafoli sugandili ye. «Ni danfara donna dajē fōcogo la k'a sabu ke nunnafoli ye, nunnafoli be fōcogo min na, o de be

Seben :

Misaliw :

A be seben « den ».

A te seben (de).

A be seben « sen »

A te seben (se)

A be seben « nēn ».

A te seben (nē).

9 - Benkan kōnōntōnnan ye « b »

sugandili ye « bw » nō na.

Misali :

A be seben bōre.

A te seben bwōre walima bwēre.

10 - Benkan tannan : ye « g » sugandili ye (gw) nō na.

Misaliw :

A be seben « ga »

A te seben (gwa)

A be seben « gaala »

A te seben (gwaala)

11 - Benkan tan ni kelennan ye « ng » sugandili ye (ŋ) nō na, dafalen fila ni nōgōn ce.

A be seben « fanga »

A te seben (fana)

A be seben « ding »

A te seben (diŋe)

Mahamadu Kōnta

Kunnafonisēben A. m y'a jira zuwenkalo in na, ko jatemine dōw be yen olu matarafali ka fisa muso denbatigi ma, sin diliko la den ma. A y'a jira ko Nakolafen dōw be yen, n'u kasa ka di i n'a fō su ni llayi, olu dunni b'a to ni sinji kasa be diya, o b'a to den ka kasaw dōn dumuniko la. Muso sindila bē se ka ji min a sago la, nōnō, kankalibaw, ani jiridenw jiw. Nka kafe bē minfen minnu na, duta, ani galabudonnanw, i n'a fō soja bē minnu na, a k'a farati olu la, olu minnu sinji fe, o bē se ka baasi lase den ma. Sigarati n'a nōgōnnaw, ani dōbō, olu kōnnen don, denbatigi ma kan ka se olu min, fēn jugu dō bē olu la, o bē smō den fe sinji la : sege nii alikoli.

Lafiya bε ka don

Kodiwari dɔɔnin-dɔɔnin

Wulikajow bε sen na Kodiwari jamana kono, min b'a to mogo murutilenw be maramafew bila. Mogo minnu tara sorodasiya la mogo murutilenw fe olu ka labila, k'u bolo don baara werew la. O b'a to ben ni lafiya ka don jamana kono, jamanakuntigisikalataw ka se ka ke nowanburukalo nata in tile 30 la. Kabini wulikajo ninnu daminena, a jirala ko lafiya bε ka na dɔɔnin - dɔɔnin. O lafiya in kɔlsira kosebe Ferekedesugu sorodasikan kono; o ni Abijan ce ye kilometere 600 ye. Kodiwari kele daminena san 2002 setanburukalo tile 19 na.

Walasa mogo murutilenw be se ka maramafew bila, cakeda do sigira sen kan min be wele «CCI»; Goferenaman togolamogow b'a la, mogo murutilenw fana taw b'a la. A dabora ka keledenw fara nogon kan sorodasikan do kono, ka maramafew ani mugu ni kisew mine u la. O siratige la ni mogo min bena bɔ sorodasiya la, a togo be seben a bugunnatige ka don, k'a laje ni bana t'a fari la, ani ka seben di a ma min b'a jira k'a bilala ka bɔ sorodasiya la. U be lafaamuya

kosebe min b'a to siwiliya hakililaw be don u kun na. Fen min y'u ni mogo tɔw damakeñeni ye, o kɔne bε jamana ka hadamadenya sabatili cakeda bolo. O b'u kalan mogo ya kecogo, sene, baganmara, bololabaara, ɔrodiñateri labaaracogo ani kumanogonya kecogo numan na; fo ka taa se wari (manankun) do dili ma u ma, min b'a to u be se k'u sagolabaara do ke.

Kerenkerennenya la labilali in nesinnen be sorodasi minnu na, olu ye mogo minnu tara sorodasiya la san 2002 setanburukalo 19 kɔfε. Goferenaman togolaserodasiw ye mogo 12.000 ye. A jirala ko mogo 5.500 de ka kan ka bɔ sorodasiya la, kasoro mogo murulew yere y'a jira k'olu ye mogo 37.000 ye, ko mogo 27.000 de ka kan ka bila olu la. Yanni fan fila sorodasi bilata hake jɔnjɔn ka don, a jirala sorodasi bε ka don kankɔñɔnaw na.

Ben donni Kodiwari kono, o seben tegeno bilala Wagadugu Burukina faaba la Loran Bagibo ni Giyomu Soro fe. Giyomu Soro min ye mogo murutilenw nemogoba ye, ale kera jamana minisiriñemogo ye. O ni bi

ce, kow b'a la ka nogoya : goferenamanbaarakelaw be ka segin u ka cakedaw la mogo murutilenw ka yɔro minenew na; san 2008 in mekalo tilance y'a soro jamanaden ni dunan hake donna ka woloseben dilan u bε la.

Komandan Nikola Kuwaku min ye «CCI» «nemogoba ye, o y'a jira ko san 2008 tile 24 y'a soro goferenaman ka sorodasi bε donna kanw kono. O tun daminena san 2007 desanburukalo la. Hali ni warikogeleya tun ye jamana keñekayanfan ta sennasumaya, a koni be sira numan kan an be waati min na.

Geleya banni ka lafiya don jamana kono, o musaka kiimena ka se sefawari miliyari 178 ma. Dijε tɔnba ONU boifara min be Kodiwari n'o ye «ONUCI» ye, o y'a jira ko mekalo tile 15 y'a soro miliyari 115 sɔrɔla o musaka in na; kemesarada la o be ben 65 ma.

A to miliyari 63 ka kan ka nini teliya la; sabula jamana keñekayanfan fe, mekalo temenen in tile 18 don, mogo murutilen minnu t'a fe kele ka dabila olu ni goferenaman ka sorodasiw saranna nogon na Segela, Abijan ni keñeka ce ka digi tilebin kan. Dijε don o don a dɔw be taa sira da mogow ne k'u bolofew mine u la. O ye geleyaba ye. Jagokela do y'a jira ko ni sorodasi bε ma fara nogon kan kanw kono, geleya ban man di.

Marabaa kɔro do nininkalen Kodiwari keñekayanfan fe, o y'a jira ko fanga te perefew ni superefew la yen, sabula ko yen fanga be mogo murutilenw ka nemogow de bolo halibi. O n'a ta bε, Kodiwarikaw jigi ma tige kele in banni na. U b'a kan; w'a bena se ka ban, fo ka jamanakuntigisikalataw ke nowanburukalo nata in tile 30 la.

Ali Watara / Andere Siliweri Konan Dokala Yusufu Jara

Sumansi bε ka di fu la faantanw ma Burukina

Burukina goferenaman ni banki monjali benna a kan mekalolabanna, ka sumansi di fu la senekela desebaato ma. Waleya in kurunbonkarili kera Wagadugu dafesigida fila la. Sumansi tɔni 3.500 nina faantan 140.000 na komini 302 kono. Kabasi, sanosi, keningesi ani sosiw don. Sumansi ninnu dira senekelaw ma, jikokasaara ye minnu soro san temenen in na. A b'a to u ka se ka senke ninan; sabula wari'u bolo ka sumansi san.

Zapon bεna malo tɔni 20.000 feere Afiriki jamana 5 ma a ka bilankɔrɔ la

Zaponjamana goferenaman y'a jira san 2008 in mekalo laban ma, k'a bεna tɔni 20.000 feere a ka bilankɔrɔmalo la Afiriki jamana 5 ma. Balokodesse min be dijε kono, a be dabo ka nogoya don o la. Zapon kɔkankow minisiri y'a jira ko tɔni 20.000 in musaka be se Erowari miliyon 35 ma. Zapon ka kan ka deme minnesin Afiriki ma, ninb'ola. Jamana duuru ninnu ye Gine Bisawo, Keniya, Kongo Kinisasa, Santarafiriki ani Burudi.

Afirikidisidi ye farafinw jigitige

Jon tun be se ka da a la, ko Afirikidisidi jamana kono, fele be wuli tungarankew nofe, sango minnu be bo Afiriki jamana werew la?

Afirikidisidi ye jamana yiriwalen ye Afiriki kono; Nelson Mandela ka jamana don. Siyawoloma tun no nenen be kosebe jamana in kono. Farajew tun sigilen be fanga la, soro yiriwali sira bee lajelen tun y'u ta ye fana. Farafin minnu ta ye jamana ye, olu minnu ka ca, nangata suguya bee lajelen tun jiginnen b'olu kan farajew fe. Siyawoloma bannen o jamana in kono, farafinw ka fanga ta, farafin ni faraje bee lajelen kera kelen ye Afirikidisidi, politikiko, kalanko, seko ni dongo, ani soro yiriwali baaraw la, . A kera Afiriki den caman nena ko

Afirikidisidi min yiriwalen don, ale de tun bema ke, yeelen ye, walima terenkunkolo ye, ka tow sama, k'u bila yiriwali sira kan. Nka a ko be jini ka ke jigitige ye, bawo mekalo tile 11 don, san 2008, u ka faaba kono, Afirikidisidi farafinw ye fele bo tungarankew la, ka mogo 50 ni ko faga, ka 100 ni ko jogin; ba caman sen y'u yere tila, ka taa jamana werew kan. Afiriki jamanaw ye deme min don Afirikidisidi la walasa siyawoloma ka dabila, farafinw ka se ka fanga ta, o barika bonyana. Cogo si la, olu tun man kan ka bin tugaranke ninnu kan k'u faga, k'u jogin, k'u gen, ka da ko caman kan. Nka n'i ye fesefeseli ke, i b'a ye ko segen ni juguya de no don. Segen min tun be Afirikidisidi kakoro, ni fen ma fara o kan, fen ma

bo o la. Sokogelya, jikogelya, warikogelya, do be ka fara olu kan don o don farafinyanfan, ka soro tubabuw be daamu na. Potopoto do be yen, u be min wele

Alekizandara, mogo 350 000 tonnen be nofona kan yen, baara sinsinnen tu bolo, dayoro tu bolo, sigiyoro tu bolo, wa taayoro tu la u faso kono; olu de nana somi ko goferenaman b'a fe ka sow jo dunanw ye ka olu to yen. O ma ben u ma, wotew senfe faamaw ye layidu fen o fen ta u ye sisoko ni ji numan soroliko la, o si ma bo a sira fe. O n'a ta bee, ko duw bema jo dunanw ye. U tun ka kan ka jalaki min bin u ka faamaw kan, o geregere yelenna dunanw na u m'a min u m'a bon; bawo tije tun te folen in ye. Dunan ninnu fanba be bo Lesoto, Mozambiki ani Malawi; nka Afiriki tilebinyanfan jamanadenw fana be yen, sango malidenw. U ye fele bo tungaranke ninnu na ni bere, bese, muru ani marifaw de ye. Nka faamaw ka wuli kajo de y'a dan so dala. O n'a ta bee jamana marabolo 9 na, fele sera 7 kono. An be don min na i ko bi, da be dunanw ye sunogo tu ye. Bolominenw tijeni u te k'o jore bilen, u be k'u ni de jore sisan. Dunan miliyon 1 ka se 3 ma, o de be Afirikidisidi. A kelen be, i n'a fo olu de no ye jamanadenw ka segen ye.

Segesegeliw y'a jira ko siyawoloma bannen k'o, farafinw ka fanga ta, kemesara la, farafin 57 be faantanya dakun na; 33 be barantanya dakun na; san saba kono, balo songo yelenna ka se 80 ma kemesara la.

Ni bolo fununna, a be da a tigi kun. Nka n'i y'a da mogo were kun, o ta dimi ban de.

Do ka do lo min, do k'o naganagakan fo, o te geleya fura ye. Ala ka hakili numan di Afirikidisidi nemogow ma.

Waleri Hirisi
Mahamadu Konta

Dokala Yusufu Jara

Ganbi jamanakuntigi y'a jira ko ce fila walima muso fila ka kafonogonya kebaaw kun be tige

Laje do senfe Banjulu Ganbi jamana faaba la, peresidan Yaya Jame y'a jira ko ni ce fila walima muso fila ka kafonogonya kebaaw minnu minena, k'a b'olu kun tige ka b'u kanba la. Yaya Jame ka fo la, Ganbi ye Alabato jamana ye. Jurumukokew konnen don a kono. Ce fila walima muso fila ka kafonogonya b'o jurumuw na.

Ganbi kunnafoniseben do ye jamanakuntigi ka kuma injukoromatintin kosebe; u b'a la ka kuma gelenuw seben, minnu be ce fila walima muso fila ka kafonogonya kebaaw lasiran. Kunnafoniseben do y'a seben ko «An y'a fo, ka segin k'a sebekoro fo, ko Ganbi ye silamediine ani kerekendiine jamana ye. Alikurans ni Bibili fila bee be kafonogonya kon ce fila walima muso fila ce». Nin kunnafo in walagatalen jamana kono, Angilejamana togolajekulu min be Ganbi, n'a nesinnen be ce ni muso doren ni nofona ce kafonogonya ma, o kumalasela ye laseli ke, min b'a jira k'u te jen ni Yaya Jame ka naniya ye. A y'a jira ko diineko te. Ko kabini bi te, ce fila walima muso fila ka kafonogonya keli man di Yaya Jame ye. Laselikela in ko «ni Yaya Jame y'a ka naniya bo a sira fe don o don, demebaaw b'u ka deme tige Ganbi jamana na; hali dunan minnu bema u nedu u ka kabakomayorow kan, o fana be dabila. A ko no dun kera segen be don Ganbi».

Dogokun fila Yaya Jame ka kuma kofe, Esipanika ce fila minena waleya jugu inna. Ajrala k'u y'a nini ka je takisibolila do fe Banjulu dugu kono. Jamanakuntigi ko n'u ma Ganbi bila, k'a b'u kun tige ka bo u kan dala.

Kojugubake ka ca Afirikidisidi lakolisow la

Seereya caman y'a jira ko Afirikidisidi lakolisow la, kolankoloke ka ca yen ka teme dijne fan bee taw kan. N'o ye binkanninw ye cennimusoya sira fe, mogofagaw, kelew, ani wowerew ye. Wulikajow koni be sen na, min b'a to u be se ka dabilo.

A jirala ko Afirikidisidi lakolisow te mogo hakilisigiyorow ye. Ko lakoliden seegin o seegin, kojugu kera mogo kelen na, walima lakoliden fila o fila, kojugu kera mogo kelen na. Hali ni jatew te kelen ye, tige koni ye dantemewale ninnu ye. Sabula a kalo damado ye nin ye, lakolikaramogo do binna a ka lakoliden musoman do kan kafogonya sira fe; fo konobara sorola a senfe. O waati kelen na, lakoliden musoman were sogora muru la a torogon do fe lakoliso negen kono.

Niyoroki dugu kono kongoto ka ca miliyon 3 ye

Lamerikenjamana duguba min be wele Niyoroki, o kabanki min nesinnen be dumuniko ma, o ka jatemine do y'a jira ko kongoto min be yen, k'o hake ye miliyon 3 ani ba keme ye. Ko san 2007 kono, balo songo gelyea fe, mogo tan o tan, mogo naani tun te se k'a balo san. Jatemine in daminenan san 2003 la. A jirala ko k'a ta o san in na ka se se bi ma, kemesarada la 52 farala Niyoroki segenbaato hake kan. Mogo minnu be Esipanolli fo n'o ye Esipani kan ye, ka fara Boroniki kinnamogow kan, olu tilance desera u yekon saloon.

A' ye Kibaru san, Kibaru de ye baliukukalan dafalan ye.

Jekulu min **nesinnen** be hadamaden ka josariyaw lafasali ma, o **nemel** godi Kapoleni y'a jira ko kalan nafama te se ka **niros** la, lakoliso suguyaw la.

San 2006 la, dijne seleke naani kalanjeko jatemine y'a jira ko Afirikidisidi be joyoro laban na jamana 30 **kota**, dugumakalan kalansow la. Ni basigi te lakoli la, kalanden caman be kalan bila, ani ka siran ka ke lakolikaramogo ye.

A be san caman bo, a jirala ko nin kojugu ninnu juonna dugu fan werew fe, kasoro ka se lakolisow la. Cakeda min nesinnen be sariyakow ni kojugubakew kumbenni ma, o ka **segesegelei** do y'a jira awirilikalo temenen in, ko kemesarada la, lakoliden 10 fa be kasol la, walima u ye kasol ke.

Kilemansi Peti Pero Dokala Yusufu Jara

Telefoni miliyari 3 ani miliyon 300 be dijne kono

Dijne seleke naani togolajekuluba min nesinnen be telefoniko jatemine ma n'o ye (*UIT*) ye, o y'a jira ko jufakonotelefonni miliyari 3 ani miliyon 300 tun be mogow bolo san 2007 la. Kemesarada la san o san 49 be fara telefonni hake kan dijne kono.

San 2000 la telefonni hake tun ye miliyon 800 ye mogow bolo dijne kono. O fanba tun be jamana yiriwalenw na; kemesarada la u niyiwatun ye 69 ye dijne kono telefonni mumu na.

Hali ni Afiriki jamanaw ka jufakonotelefoniko daminenen ma meen kosebe, san 2005/2007 la, dijne kono telefonni kemesarada la 39 tun be Afiriki kono, 38 tun be Azi kono. Azi gun kan, Endujamana ka telefonni kuuru tun be miliyon 154 na, Siniwajamana ta tun ye miliyon 143 ye san fila temenen in na. Jufakonotelefonni mumu kemesarada la dijne kono, 90 be dilan Azigun kan.

Tulon

Nin ja fila dilanbaga y'a dabo a kama ka fili 10 k'u la. A y'olu nin

1 - Bugu da. 2 - Gabaskurni min be duguma numan fe. 3 - Kei ja min be trilko kan. 4 - Ja min be bololapalaran kan. 5 - Ce ka dibiti kinin fe. 6 - Furatu bulu ds kinin fe. 7 - Fugula jiegzen numan fe. 8 - Jiri min be trilko kandaa. 9 - Ce min be jefe, o bolokninaiba. 10 - Jefecce ka bugu kogo la kinin fe.

Jaabi

Samataségew doncogo jéna don na

Karidon zuwénkalo tile 1
marisikalo tile 26
farikolojenajékené kan Mali ni
Kongo Barazawuli ye nögón soro.
Samataségew ye sebaaya soro 4
ani 2 Mali kanu na.
Fen caman kolosira ntolatan in
senfe.
- Mogo kuraw farala
Samataségew kan : Sumayila
Kulubali ani Mamadu Bagayoko.
- Samataségew ka ntolatansen
yelemana, u tun ka teli; u tun be ka
nögón faamuya.
- Degelikaramogo ka feere
bolodalenw waleyara ntolatannaw
fe, n'o ye bidon ye, teliya, ani nefela

fanga girinyali.
Bindonnaw Mali fanfe :
Seyidu Keyita, né komiko 50nan
na, ani sanga 62nan,
Adama Kulubali : Sanga 32nan;
Sumayila Kulubali : Sanga 42nan
Bidonnaw Kongo fanfe :
Muti Mikaladi, sanga 5nan ani
74nan
O temenen ko, sibiridon
zuwénkalo tile 7 Njamena
farikolojenakéne kan, Cadi jamana
kan, samataségew ni Sawo ye
nögón soro. Sawo ye Cadi
ntolatannaw ye. Ntolatan in diyara
Mali la, bawo Mali ye se soro Cadi
kan 2 ni 1. Mali ka bi fila donna

Feredereki Kanute fe, sanga 4nan
na ani sanga 22nan. Cadikaw ka bi
kelen donna sanga 38nan na, o
donna Betuwangari Misidongari fe.
Degelikaramogo Kesi ka feere
bolodalenw jéna nin sen fana na
n'o ye bidon ye. Funteni bárika tun
ka bon kosebe Njamena nin don in,
nka o n'a ta bee, Jila n'a tonogónw
y'u fasa ja, k'u hakili sigi. Ka u
nakun jenabó.

O temenen ko, karidon zuwénkalo
tile 22, Samataségew ni Sudan
ntolatannaw ye nögón soro, o kera 3
ni falaki ye Mali kanu na. Nin bee
b'a jira ko Mali josen ka ni.
Bidonnaw kéra Sedubilen ye bi 2
ani Kanute bi 1. Kari jan temenen
in, Sudan tun ye Mali gosi 3 ni 2.
Mahamadu Konta

ORTM ma se ka Ero 2008 ntolatanw jira wariko fe

Mali telewisonso ma se ka Eropu gun jamanaw ka
ntolatanba jaw soro ka bo, ka da a musaka caya kan.
Telewison jemogo Manga Danbelé y'a jira ko ORTM
ma son ka sefawari miliyon 114 sara; sabula o be bo
ntolatan 8 minnu jaw soro kama, olu bee te telefilelaw
sagolataw ye. Manga ka fo la, Ero in yere nafa ma bon
an ma ka Kani ni Kupudimoni bo. N'an tena ntolatan
bee soro ka bo; an jenna hali ntolatan 8 ninnu yere ko.
Papa Umaru Jopu min ye farikolojenajeko jemogo ye

telewisonso la, o ye kun fila fo jaw bobaliya la. A ko
nafaba ta la an bolo, a musaka fana ka ca.

bena ke, «UEFA» ye ntolatan 31 ninnu tila kulu fila
ye. A kelenna bee jaw soro li telewison na, o be ben
sefawari miliyari 32 ani miliyon 500 ma; ka laban k'u
koje don cakeda do bolo. Telewisonso min ye M6 ani
TF1 ye, olu ye kulu fila ninnu bee musaka sara, k'a
kelenna bee di miliyari 32 ani miliyon 700. Musaka were
min be sara jaw boli kunkor o to la.

**Modibo Nama Tarawele
Dokala Yusufu Jara**

Eropujamanaw ka ntolatanba jaabiw

Ntolatan kunfölow:
Siwusijamana ni Cékijamana : 0 - 1
Portigali ni Tuniki : 2 - 0
Otirisi ni Korasi : 0 - 1
Alimanjamana ni Pôloni : 2 - 0
Faransi ni Urumani : 0 - 0
Peyiba ni Itali : 3 - 0
Esipani ni Irisi : 4 - 1
Suwedi ni Geresijamana : 2 - 0
Turiki ni Suwesijamana : 2 - 1
Portigal ni Cékijamana : 3 - 1
Itali ni Urumani : 1 - 1
Payiba ni Faransi : 4 - 1
Suwendi ni Esipani : 1 - 2
Geresijamana ni Irisi : 0 - 1
Suwesijamana ni Portigali : 2 - 0
Cékijamana ni Turiki : 2 - 3
Alimanjamana ni Otirisi : 1 - 0
Korasi ni Pôloni : 1 - 0
Faransi ni Itali : 0 - 2

Urumani ni Peyiba : 0 - 2
Suwendijamana ni Irisijamana : 0 - 2
Esipani ni Geresijamana : 2 - 0
Ntolatan kun filananw
Portigali ni Alimanjamana : 2 - 3
Korasi ni Turiki : 1 - 1, penalititan na 1
- 3
Payiba ni Irisijamana : 1 - 3
Ntolatan kun sabanan (demifinali)
- Arabadon zuwénkalo tile 25
Ngec kanje 18.45 : Alimanjamana ni
Turiki.
- Alamisadon, zuwénkalo tile 26;
Irisijamana ni sebaa 4 nan.
Ntolatan laban
Kari zuwénkalo tile 29.
An da be o ntolatan ninnu ma Kibaru
nata kono.

Mahamadu Konta

«AMAP» kuntigi Solomani Darabo -Mali kanw kunnafonisébenw baarada kuntigi Nanze Samake
Kibaru BP : 24 Téléfoni: 221-21-04 Kibaru Bugufiye Bosola Bamako - Mali Sebennijekulu Mahamadu Konta, Dokala Yusufu Jara Labugunyoro : Kibaru gafedilan baarada Boen hake 16 000